

فصلنامه علمی - تخصصی معارف علوم اسلامی و علوم انسانی

سال سوم-زمستان ۱۴۰۲ - شماره پانزدهم- ص ۳۰۴-۳۲۵

ظهور و بروز و ماهیت جریان های تکفیری در منطقه و تأثیرات آن بر جهان اسلام

رضا قارزی^۱

چکیده

غرب آسیا تنها یک تعبیر ساده جغرافیایی نیست و با گذشت زمان به محتوای سیاسی و راهبردی این منطقه روز به روز افزوده شده است. این منطقه مهد تمدن های بزرگ و مرکز و خاستگاه سه دین بزرگ یهودیت، مسیحیت و اسلام است. در حال حاضر یکی از عوامل مهم ادامه تهدید و فرسایش و فتنه گری علیه جمهوری اسلامی و جبهه مقاومت در منطقه، هنوز جریان سلفی تکفیری است که در لباس دفاع از سنت، عملاً در مسیر منافع غربیان گام برمی دارد و ضرورت آگاهی از آن روز به روز مشهودتر میگردد. شناخت ماهیت و حقیقت ظهور و بروز جریان تکفیری و هابی در منطقه از موضوعات و مسائل مطرح مورد تحقیق اساتید، تحلیلگران و دانشجویان می باشد. رشد گروه های افراطی و تکفیری زمینه ها و شرایط خاصی را می طلبد؛ شرایطی که در سال های گذشته سوریه و عراق را به بهترین مکان برای استقرار داعش تبدیل کرد. داعش در سوریه از دل اختلافات سیاسی و دخالت نیروهای غربی سر برآورد. تروریست ها در سوریه بر آتش تعارض های سیاسی دامن زدند و از قبل تشدید اختلافات، بیش از پیش در این کشور ریشه دواندند. در عراق هم شکاف های داخلی میان گروه های سیاسی و نارضایتی سنی ها از حاکمیت موجب شد تکفیری ها روی موج نارضایتی سوار شوند و از خلاء های قدرت برای آشپان گزینی خود استفاده کنند. این روزها خبرهای جسته و گریخته ای از رشد نسل تازه ای از گروه های تروریستی در کشورهای چینی و افغانستان منتشر می شود. گویا تروریست ها این روزها از نبود اقتدار و عدم حاکمیت دولت مرکزی در لیبی در راستای تقویت خود بهره می برند در افغانستان هم داعش با ایجاد اندیشه و چشم اندازی جذاب تر نسبت به طالبان و با بهره گیری هوشمندانه تر از ابزارهای تبلیغاتی، به دنبال تقویت بنیه عقیدتی، مالی و نظامی خود است. شناخت ماهیت و ظهور و بروز و اساس جریان تکفیری و هابی از بعد نظری، اعتقادی و عملی از مسائل مهم برای کارشناسان در بررسی تحولات و پدیده های منطقه می باشد. برای بدست آوردن شناخت این جریان در گذشته، حال و آینده و تأثیرات آن زیر به مددالهی به بررسی چند محور پرداخته می شود که اساس فصل ها را شامل می گردد: ۱- ماهیت ایجاد و بنیاد فکری و اندیشه ای جریان تکفیری در جهان اسلام. ۲- نحوه بروز و ظهور جریان تکفیری در تحولات سیاسی میدانی خاورمیانه بویژه افغانستان، سوریه، عراق و یمن و مصر... ۳- روند و جریان شناسی حضور آن در تغییر و تحولات و فرآیند پدیده ها و حوادث جنگ در سوریه و عراق. ۴- آثار، تأثیرات و تبعات جنگ تکفیری ها از بعد انسانی، منابع، ذخایر و زمین و... ۵- سناریوها و تصمیمات کنونی و آینده غرب برای این جریان چیست؟ ۵- پیش بینی های ممکن برای آینده این جریان در تحولات منطقه ای و جهان اسلام چه خواهد بود؟

واژگان کلیدی: داعش، جریان تکفیری، خاورمیانه، وهابیت

^۱ دانشجوی دکتری علوم سیاسی گرایش اندیشه سیاسی، دانشگاه آزاد واحد تهران جنوب، ایمیل: Rezagharezi56@gmailcom

مقدمه

شناخت ماهیت و ظهور و بروز و اساس جریان تکفیری وهابی از بعد نظری، اعتقادی و عملی از مسائل مهم برای کارشناسان در بررسی تحولات و پدیده های منطقه می باشد. شناخت و تشخیص صحیح هویت، اساس، نحوه ایجاد و بروز عملی و اجرایی و روش های این جریان در تحلیل برنامه، سناریو و پیش بینی های اهداف، نقشه ها و رویکرد تکفیری ها و دشمنان جریان شیعی در منطقه به یک کارشناس یا تحلیلگر و راهبردهنده یا تصمیم ساز و تصمیم گیرنده کمک شایانی می نماید. برای بدست آوردن شناخت این جریان در گذشته، حال و آینده و تاثیرات آن زیر به مددالهی به بررسی چند محور پرداخته می شود که اساس فصل ها را شامل می گردد: ۱- ماهیت ایجاد و بنیاد فکری و اندیشه ای جریان تکفیری در جهان اسلام. ۲- نحوه بروز و ظهور جریان تکفیری در تحولات سیاسی میدانی خاورمیانه بویژه افغانستان، سوریه، عراق و یمن و مصر... ۳- روند و جریان شناسی حضور آن در تغییر و تحولات و فرآیند پدیده ها و حوادث جنگ در سوریه و عراق. ۴- آثار، تاثیرات و تبعات جنگ تکفیری ها از بعد انسانی، منابع، ذخایر و زمین و... ۵- سناریوها و تصمیمات کنونی و آینده غرب برای این جریان چیست؟ ۵- پیش بینی های ممکن برای آینده این جریان در تحولات منطقه ای و جهان اسلام چه خواهد بود؟ اساس حکومت جریان تکفیری داعش بر نظریه خلافت استوار است. از این رهگذر ایشان خلافت البغدادی را در امتداد خلافت اسلامی از صدر اسلام تاکنون قرار داده اند. داعش با فضیلت سازی برای خلیفه خود خوانده اش، سعی کرده ابوبکر بغدادی را واجد همه معیارهای خلافت معرفی کند. ویژگی هایی همچون انتساب به بنی هاشم یا قریش، علم به شریعت و مصادر احکام اسلامی، در دسترس بودن و... که همه این ویژگی های حداقلی نیز برای وی مخدوش است. خلافت داعش و خلیفه خود خوانده ایشان، فاقد تمامی شرایط و صلاحیت های پیش گفته بوده و تلاش نظریه پردازان این جریان برای توجیه مشروعیت این خلافت بر اساس کتاب و سنت ناکام بوده است؛ بنابراین، اولاً فضیلت سازی داعش برای خلیفه خود خوانده اش با مبانی موجود در منابع اهل تسنن سازگار نیست و ثانیاً مشروعیت سازی خلافت ابوبکر بغدادی با ابتنا بر معیارهای مشروعیت ساز در اندیشه سیاسی اهل تسنن تعارض دارد و حتی از حداقل های ذکر شده در معیارها محروم است؛ بنابراین، از نقدهای معرفتی به جریان انحرافی داعش، عدم انطباق نظام سیاسی داعش با اندیشه سیاسی اهل تسنن حاصل می شود. در یک عبارت هدف و سؤال اصلی این پژوهش علمی را اینگونه می توان بیان کرد: اهداف کشورهای غربی از ایجاد جریان های تکفیری در جهان اسلام چه بوده است؟ سؤال فرعی (اهداف فرعی) ۱- عرصه بروز و ظهور جریان تکفیری در تحولات سیاسی میدانی خاورمیانه بویژه افغانستان، سوریه، عراق و یمن و مصر... چه بوده است؟ ۲- روند و جریان شناسی آن در تغییر و تحولات و فرآیند پدیده ها و حوادث جنگ در سوریه و عراق چه بوده است؟ نکته باوجود آنکه در خصوص شکل گیری و آگاهی دهی از ماهیت ظهور و بروز و تاثیرات جریان تکفیری و تبعات آن تاکنون تحقیقات چندانی انجام نشده بویژه در آینده پژوهی مسئله. لذا ضرورت و اهمیت چنین تحقیقی آشکارتر می گردد: از دلایل اهمیت شناخت ماهیت و زمینه های ظهور و بروز و تاثیرات جریان تکفیری می توان به می توان به موارد زیر اشاره کرد: ۱- داشتن استراتژی درست در مواجهه احتمالی تحركات این گروه وهابی تکفیری. ۲- تهدیدات امنیتی ملی، فرامنطقه ای و جهانی علیه شیعه. ۳- تاثیر جریان غربی بر آینده حوادث و پدیده های سیاسی داخل و منطقه. از جمله کاربردهای این پژوهش علمی می تواند موارد زیر باشد: ۱- آگاهی دهی دقیق به عنوان یک منبع برداشت علمی در فضای مجازی و اجتماعی ۲- تلاش در عرصه اندیشه ای کشور جهت نوآوری فکری. ۳- مقابله حقیقی با ایدئولوژی مخالفان اسلام ناب مهدوی ۴- تهیه جزوه و کتاب منسجم به عنوان منبعی برای این موضوع. ۵- انتقال مطالب به صورت شفاهی جهت تدریس و آموزش.

۱- مفهوم‌شناسی

۱-۱- تعریف لغوی واصطلاحی وهابیت

معنی لغوی

در معنای لغوی و اصطلاحی وهابیت دیدگاه‌های مختلفی وجود دارد: در لغت؛ وهاب، صیغه مبالغه است و به کسی اطلاق می‌شود که زیاد این عمل از او سر بزند. (ادیان نت، ۱۴۰۲، ۱۰، ۵)

معنی اصطلاحی

در اصطلاح؛ نام فرقه‌ای است که محمد بن عبدالوهاب آن را بنیان نهاد. وهابیان در فقه، پیرو مذهب حنبلی و در عقاید و برخی فروع، بر روش ابن تیمیّه‌اند و خود را «سلفیّه» می‌خوانند. (ادیان نت، ۱۴۰۲، ۱۰، ۵)

فرقه‌ای تکفیری و مرتجع که در اواخر سده دوازدهم و اوائل قرن سیزدهم قمری، از منطقه نجد عربستان سر در آورد. بنیانگذارش محمد بن عبدالوهاب بود که به شدت تحت تاثیر عقاید باطل و تکفیری ابن تیمیّه بوده است. پیامبر اکرم (ص) در حدیثی که در صحیح بخاری، یکی از معتبرترین کتب اهل سنت، آمده است از ظهور این فرقه خبر داده‌اند که حتی مورد قبول علمای اهل سنت و شیعه هم است. این فرقه به دنبال تفرقه بین برادران شیعه و اهل سنت است و از سوی انگلستان پشتیبانی میشود. بسیاری از علمای اسلام اعم از شیعه و سنی در نقد این فرقه کتاب‌های بسیاری نوشته‌اند (برای مثال کتاب الصواعق الهیه فی آورد علی الوهابیه نوشته سلیمان بن عبدالوهاب برادر محمد بن عبدالوهاب). گروهک‌های تکفیری - تروریستی مانند القاعده، داعش، بوکو حرام و... تفکراتی وهابی دارند. وهابیون همه مسلمانان به جز خودشان را کافر میدانند و نماز خواندن کنار قبر اولیا، توسل، زیارت کردن حرم ائمه (ع) و... را شرک میدانند و کسانی که اینکار را انجام بدهد را چه شیعه باشد چه سنی تکفیر می‌کنند. (ابادیس، ۱۴۰۲، ۱۰، ۵، ۳).

۱-۲- تعریف لغوی واصطلاحی جریان تکفیری

معنی لغوی

تقریب یا تکفیر به تعریف معنی لغوی کفر پرداخت و آن را پوشاندن شیء معنا و اظهار کرد: کافر نیز یا حق را می‌پوشاند و یا اشخاص را در تاریکی قرار می‌دهد. (ایسن، ۱۴۰۲، ۱۰، ۵، ۴).

معنی اصطلاحی

کفر به معنای انکار نیز به کار رفته است که نمونه آن در آیه ۲۵ سوره مبارکه عنکبوت که می‌فرماید: «وَقَالَ إِنَّمَا اتَّخَذْتُم مِّن دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا مَّوَدَّةَ بَيْنِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُم بِبَعْضٍ وَيَلْعَنُ بَعْضُكُم بَعْضًا وَمَأْوَاكُم النَّارُ وَمَا لَكُم مِّن نَّاصِرِينَ» دیده می‌شود. (ایسن، ۱۴۰۲، ۱۰، ۵، ۵).

۱-۳-تعریف لغوی واصطلاحی داعش

معنی لغوی

معنی داعش، معنی اصطلاح داعش، معادل داعش است. (ترجمیک، ۱۰، ۱۴۰۲، ۵۶).

معنی اصطلاحی

داعش یک گروه شبه‌نظامی جهادی سلفی است که خود را به یک بنیادگرایی اسلامی، دکتترین وهابی از اسلام سنی پای‌بند می‌داند. برگرفته از نام عربی آن (الدولة الإسلامية في العراق والشام)، این گروه نیز با عنوان کوتاه داعش در زبان فارسی شناخته می‌شود. (ویکی‌گفتاورد، ۱۰، ۱۴۰۲، ۵).

۲- ظهور و بروز، ماهیت و چرایی نظری پیدایش جریان تکفیری

۲-۱-سیر پیدایش فرق ومذاهب غیر شیعی در اسلام :

۲-۱-۱-معارف اسلام و فقه اسلامی بعد از ثقیفه به دو شاخه تقسیم شد :

۱- فقهی که بعد از پیامبر (ص) از اهل بیت ایشان گرفته و استفاده می‌شد (فقه شیعه). فقهی که فتوا دهندگان آن بعد از پیامبر (ص)، صحابه و تابعین بودند (فقه اهل سنت).

۲-۱-۲-مذاهب وامامان اهل سنت به ترتیب از این قرار است: ۱- حنفی: ابوحنیفه، نعمان بن ثابت (م ۱۵۰ق). ۲-مالکی: مالک بن انس (م ۱۷۹ق). ۳-شافعی: شافعی، محمد بن ادریس (م ۲۰۴ق). ۴-حنبلی: احمد بن حنبل (م ۲۴۰ق).

۲-۱-۳-اقسام مذهب اهل سنت

مذهب اهل سنت از لحاظ مبانی فکری یا کلامی به دو مذهب کلی تقسیم می‌گردد: ۱- اشاعره ۲-معتزله .

فرق دیگری نیز در اهل سنت وجود دارند مانند: ۱-خوارج (ابازیه) ۲-مرجئه ۳-جهمیه (این مذهب تابع جهم بن صفوان بود و جبری بودند) ۴- قدریه .

۲-۱-۴-مذاهب کلامی امروز: مذاهب کلامی که امروزه در جهان اسلام مطرح است، عبارتند از: ۱- امامیه (شیعه). ۲-معتزله ۳- اشاعره ۴-ماترودیه .

ماترودیه تابع ابومنصور ماترودی متوفای (۳۳۳) هستند، مذهب فقهی حنفی که در ایران زندگی می‌کنند به ویژه در شرق کشور نه مذهب کلامی اشاعره را قبول دارند و نه مذهب کلامی معتزله را، بلکه ماترودیه هستند . .

البته در کنار این چهار مذهب کلامی، مذهب زیدیه نیز وجود دارد که در یمن زندگی می‌کنند و ابازیه هم در عمان مستقر هستند.

۲-۱-۵- اختلافات اشاعره با معتزله

تفاوت های زیادی بین عقاید معتزله و اشاعره وجود دارد که اهم آن عبارتند از: توحید، عدل، وعده و وعید، المنزله بین المنزلتین، امر به معروف و نهی از منکر، قدیم بودن یا حادث بودن قرآن .

۲-۱-۶- سلفی گری .

سلفیه مکتبی است که طرز فکر و عمل پاره ای از صحابه، تابعان و تابعان آنها را حجت شرعی برای زندگی قلمداد می کند. چنین عقیده ای از سده چهارم هجری قمری آغاز شد، اما بعدها توسط ابن تیمیه و شاگردانش مدون شد و نهایتاً با محمد بن عبدالوهاب و از طریق حاکمان آل سعود در دوران معاصر اعتبار یافت. به سلفی ها به اعتبار نام محمد بن عبدالوهاب وهابی هم گفته میشود .

۲-۱-۷- ریشه پیدایش وهابیت تکفیری

تکفیری عنوانی است که به گروه های اسلامی که از حربه تکفیر برای مقابله با مخالفان و دشمنان خود استفاده می کنند، اطلاق می شود. گروه های تکفیری، گروه هایی از مسلمانان هستند که به دلیل اعتقادشان به سیره و اندیشه سلف و استفاده از حربه تکفیر در مقابل مخالفان خود به این نام (تکفیری) نامیده می شوند. این گروه ها که از درون سلفیه بیرون آمده اند، امروزه به بزرگ ترین مشکل دنیای اسلام تبدیل شده و باعث ایجاد خسارات جبران ناپذیر مادی و معنوی به جهان اسلام گردیده اند. مقاله حاضر به دنبال بررسی مبنای تفکر تکفیر در عقاید گروه های تکفیری می باشد. این تفکر از جمله مهم ترین مفاهیم بنیادی گروه های تکفیری است که در صدر اسلام به وجود آمد و خوارج نمونه بارز آن بودند. گروه های تکفیری با استفاده از این مبنای فکری، مخالفان خود اعم از مسلمانان (شیعیان و اهل سنتی که با آنها هم عقیده نیستند) و غیرمسلمانان را تکفیر نموده و علاوه بر آن از این تفکر به عنوان دستاویزی برای رسیدن به اهداف و مقاصد سیاسی خود نیز استفاده می کنند. هر چند در حال حاضر وهابیان از این تفکر عملاً استفاده نموده و به ترویج آن می پردازند، اما مبنای این تفکر اعتقادات ظاهرگرایانه عالمان اهل حدیث از جمله احمدابن حنبل و شاگرد او ابن تیمیه بوده که پیروان آنها به ترویج این تفکر پرداختند و در نهایت توسط فرقه وهابیت اجرایی گردید. لذا تفکرات تکفیری که اکنون در جهان اسلام وجود دارد به نوعی نشأت گرفته از افکار و نظریات ابن تیمیه است. وهابیت تکفیری، این فرقه منسوب به «محمد بن عبدالوهاب» (۱۱۱۵ - ۱۲۰۶ قمری) از مردم «نجد» می باشد. «محمد بن عبدالوهاب» به مکتب «ابن تیمیه» گرایش داشت. نام این فرقه از پدر «محمد» که «عبدالوهاب» بود، گرفته شده است. «عبدالوهاب» از علمای عینیه از بلاد نجد بود. محمد فرقه حنبلی را نزد پدرش «عبدالوهاب»، فرا گرفت. آثار «ابن تیمیه» و «قیمجزی» که شاگرد ابن تیمیه بود، را مطالعه کرد و تحت تاثیر قرار گرفت. ابن تیمیه: «ابوالعباس احمد بن عبدالحلیم حرانی» ز علماء حنبلی قرن هفتم و هشتم هجری است که عقاید وی مخالف افکار مذهبی معاصر خود بود، تکفیر شد و مدتی زندانی بود، از شام به قاهره گریخت. در سال ۷۱۲ ق دوباره به «دمشق» بازگشت و در سال ۷۲۸ قدر گذشت. محمد بن عبدالوهاب در بصره از «شیخ محمد مجموعی» علم آیین تسنن را آموخت، در شام و حجاز نیز بود و سفرهایی به ایران «اصفهان» نمود. پایه گذار اصلی این نوع طرز تفکر در قرن هشتم می زیست، احمد تیمیه حرانی دمشقی در سال ۶۶۲ ه. ق. در منطقه ای به نام «حران» دیده به جهان گشود و در سال ۷۲۶ ه. ق. در زندان دمشق دیده از جهان فرو بست. از سال ۶۹۸ به بعد به نشر افکار خود پرداخت و که آرای وی به وسیله دانشمندان و محققان معاصر خود مورد انتقاد قرار گرفت.

مناظرات علما با وی سبب شد که اندیشه‌های شدرازوا قرار گرفته، وافکاروی جزدرلابلای کتابهای او نوشته‌های شاگردش ابن قیم الجوزیه (۷۵۱-۶۹۱) درجایی به چشم نخورد. اما با امروز چهارقرن، باردیگر محمد بن عبدالوهاب نجدی (۱۲۰۶-۱۱۱۵) به تجدید حیات این مکتب پرداخت. بایشتیبانی خاندان آل سعود به اشاعه آن پرداخت؛ ولی درعین حال فقط محیط نجد با اندیشه‌های او آشنا شد و به نقاط دیگر سرایت نکرد. پس از سقوط دولت عثمانی و روی کار آمدن آل سعود و وسیطه بر مراکز مهمی مانند مکه و مدینه، باردیگر این مکتب روبه گسترش نهاد. بایپیدایش نفت و افزایش توان مالی دولت جدید، نویسندگان غیر متعهد خریداری شدند و در اشاعه این مکتب، نقش به سزایی ایفا کردند. در مقابلم وجوه ابی‌گری، دانشمندان سنی و شیعه در عراق و شام و مصر به وظیفه خطیر خود قیام نموده و به نقد این مکتب پرداختند.

۴-۲ ویژگی‌های مهم مکتب وهابیت تکفیری

ویژگی‌های مهم مکتب وهابیت تکفیری را می‌توان در سه عنوان و مسئله خلاصه کرد :

۱. دعوت به تجسیم :

از افتخارات اسلام، تنزیه حق تعالی از هر نوع جسم و جسمانیات بوده و شعار مسلمانان «لیس کمثله شیء» است. فلاسفه و متکلمان اسلامی سالیان درازی به نقد مجسمه پرداخته‌اند. آنان پیوسته به نقد تورات فعلی (نه تورات واقعی که قرآن آن را هدایت و نور می‌خواند) پرداخته که خدا را جسم و جسمانی می‌داند و احیانا از مقام والای خود به زمین فرود آمده و وارد خیمه‌ی یعقوب می‌گردد و با او کشتی می‌گیرد. اما متأسفانه توحید مورد نظر ابن تیمیه، توحید جسمانی بود که سرانجام خدا را بر عرش نشاند و احیانا از آن نیز پایین‌تر می‌آورد و در حد تعبیر خود ابن تیمیه «بسان واعظی که از پله منبری به پله دیگر آن منتقل می‌شود» او نیز از نقطه‌ای به نقطه دیگر فرو می‌آید. ابن بطوطه جهانگرد معروف در سفرنامه معروف خود «رحله ابن بطوطه» می‌نویسد: من در دمشق فقیه بزرگ حنبله، تقی الدین بن تیمیهر را دیدم، او در فنون گوناگون سخن می‌گفت ولی در عقل او چیزی بود؛ (و کان فی عقله شیء) آنگاه می‌افزاید: وی در روز جمعه‌ای در مسجدی مشغول وعظ و ارشاد بود، که من در آنجا حضور داشتم. از جمله سخنان او این بود که: خداوند (از عرش) به آسمان نخست، فرود می‌آید مانند فرود آمدن من از منبر. این سخن را گفت و یک پله از منبر پایین آمد. در این هنگام فقیه مالکی به نام ابن الزهراء به مقابله برخاست و سخن او را رد کرد، مردم به طرفداری از ابن تیمیه برخاستند و فقیه معترض را با مشت و کفش زدند. این نمونه‌ای از عقاید کفرآمیز وی است. (آگشته، ۱۳۹۶، ۴۱، ۱۵۹، ۷).

۲. کاستن از مقامات انبیا و اولیای الهی :

پیامبران و اولیای الهی گرامی‌ترین و عزیزترین مخلوق روی زمین می‌باشند. قرآن و روایات بر مقامات معنوی آنان گواهی می‌دهد و این که مرده و زنده آنان یکسان بوده و همچنین ارتباط آنان، هم‌چنان با امت اسلامی خود برقرار می‌باشد .

در مکتب ابن تیمیه، پیامبر و اولیای پاک الهی، به صورت یک انسان عادی درمی‌آید که پس از مرگ رابطه آنان با امت خود گسسته شده و کمترین سودی به حال امت ندارند. (مکارم شیرازی،

۳. تکفیر مسلمین :

پیامبرگرامی صلی الله علیه و آله با تلاش های بی وقفه ی خود، پیوند اخوت در میانمندان توحید پدید آورد و همگان را در مقابل کفر جهانیسیج کرد. مسلمانان در پرتو کلمه توحید و توحید کلمه، توانستند در برابر ضربات سهمگین صلیبیان و قساوت هایثنویان (مغول) ثابت و استوار بمانند. تا آنجا که دشمن را به کیش خود وارد سازند و از دشمن خونخوار، مروّجیبرایآیین خود تربیت کنند .

ولی متأسفانه این وحدت کلمه به وسیلهٔ پایه گذار مکتب وهابیت درهم شکست و در زیر آسمان، افتخار مدال اسلام تنها نصیب گروهی می شود. که مکتب وهابیت را درست بپذیرند و در غیر این صورت از اسلام بیرون می روند. اینهابخشی از نتایج اسف بار این مکتب است. آیا در چنین شرایطی می توان پایه گذار این مکتب را پیشوای اسلام، زنده کننده ی سنت و نابود کننده ی بدعت نامید؟!

احمد زینیدحلان در کتاب خلاصه الکلام می نویسد: محمد بن عبدالوهاب کسانی را که از مذهب او پیروی می کردند و فریضه حج را انجام داده بودند و می داشت که دوباره حج کنند و به آن ها می گفت حج اول تو در حال شرک بوده و باطل است. همچنین به کسانی که به مذهب او می گرویدند پس از ادایشهادتین می گفت شهادت سومی را هم بر زبان جاری کنید و بگویید که قبلاً کافر بوده ایم و پدر و مادرم در حال کفر از دنیا رفته اند. اگر آن ها این شهادت سومی را بر زبان جاری نمی ساختند دستور قتل آن ها را می داد. او به طور آشکار می گفت: مسلمانان ۶۰۰ سال کافر بوده اند و غیر از پیروان خودش بقیه مردم را مشرک و کافر و مالشان را حلال و مباح می دانست.

۴ - تهاجم و تخریب :

وهابیان به انجام عقاید و شعائر خویش پرداختند و بر ایمحو به اصطلاح آلودگی ها ازساحت اسلام به تهاجم و تخریب روی آوردند .

۵-۲- عقاید و آراء نظری وهابیت تکفیری

وهابیها معتقدند که هیچ انسانی نه موحد است و نه مسلمان مگر اینکه اموری را ترک کند، از جمله :

۱ - به وسیله هیچ یک از رسولان و اولیاء پروردگار به خداوند توسل نجوید، و هرگاه اقدام به این کار کند و بگوید: ای خدا! توسط پیامبرت محمد (صلی الله علیه و آله) به تو متوسل می شوم که مرا مشمول رحمت خود قرار دهی، اینگونه افراد در راه شرک گام نهاده و مشرک می باشند .

۲ - زائران به قصد زیارت به آرامگاه رسول خدا (ص) نزدیک نشوند و بر قبر آن حضرت دست نگذارید و در آنجا دعا نخوانند و نماز نگذارید و ساختمان و مسجد بر روی قبر نسازند .

۳ - از پیامبر (ص) طلب نکنند اگر چه پروردگار، حق شفاعت را به پیامبراکرم (ص) داده است ولی از طلب آن نهی فرموده است. بر مسلمانان جایز است که بگویند: «یا الله! شفعلیمحمدا» :

«پروردگارا! محمد (ص) را شفیع من قرار ده» ولی روا نیست که بگوید: «یا محمد! (ص) اشفعلی عندالله. و کسیکه از پیامبر طلب شفاعت کند، مانند این است که از بتها شفاعت خواسته باشد .

۴ - هرگز به رسول خدا «صلی الله علیه و آله» سوگند یاد نکنند و او راندان نماید: آن حضرت را با عبارت یا محمد و «سیدنا» توصیف نکنند و الفاظی از قبیل: بحم محمود. بر زبان جاری نسازد .

۵ - نذر برای غیر خدا و پناه بردن و استغاثه به غیر خداوند شرک است .

۶ - زیارت قبور و ساختن گنبد و بارگاه بر آنها و تزئین قبور و سنگ کتیبه، چراغ روشن کردن و شمع گذاشتن بر آنها شرک است .

۷ - وهابیون بر این باور شدند که مسلمانان در طی روزگار و قرون، از آئین اسلام منحرف شده‌اند و در دین خدا بدعت هائی جای داده اند که با شرع اسلام متناقض می‌باشد. به عقیده وهابیون باید از اصولی که پیامبر اسلام «صلی الله علیه و آله» حکم فرموده، پیروی کرد و از منهیات او دوری نمود. باید فقط پروردگار امیدوار بود و از او ترسید و به او توکل کرد و شفاعت خواست .

۸ - هرگونه مراسم تشییع جنازه و سوگواری حرام است. ارواح اموات کارینمی توانند بکنند و در امور دنیوی و اخروی زندگان دخالتینمی توانند داشته باشند .

تاءویلیات حرام است .

۹ - کار بردن القاب که بر عزت و احترام دلالت دارد، در مورد افراد بشر ناصواب است زیرا احترام و تعظیم تنها شایسته خداوند است .

۱۰ - هرگاه مسلمانی از دنیا برود، روح او در بهشت است و این جای شادی و سرور دارد نه غم و اندوه. وهابیون قائل به جنگ با دیگر فرق و مذاهب اسلامی هستند و مدعیانند که باید به آئین وهابیت در آیند و یاجزیه دهند. آنان مخالفان خود را متهم به کفر و شرکمیکند و اموال و نفوس و نوامیسبقیه را حلال می‌دانند. از دیدگاه وهابیون مرتکب کبیر هکافر است و هر کس در جنگ کشته شود، به بهشت می‌رود . وهابیون آیات قرآنی وارده پیرامون شرک و کفر را بر مسلمانان مخالف خود منطبق می‌کنند. از ابتدای ظهور وهابیت در سرزمین حجاز، عالمان اسلامی به مقابله با این فرقه و مؤسس آن پرداخته و به نقد تفکرات محمد بن عبدالوهاب روی آوردند و کتاب‌های متعددی در رد وی نوشته‌اند. نامه‌هایی برای او فرستادند تا وی را از اندیشه تکفیر مسلمین باز دارند. کتاب «نقد وهابیت از برون» براساس دیدگاه اندیشمندان اهل سنت است . نگارنده با آوردن عباراتی، به ذکر برخی از آثار عالمان اهل سنت در زمینه وهابیت می‌پردازد که با افکار محمد بن عبدالوهاب به مقابله پرداخته‌اند. عبدالله بن عیسی (مشهور به موسی)، محمد بن عبدالله بن فیروز، علوی بن احمد بن حسن حداد و... از جمله این علما هستند. نگارنده ضمن معرفی هر یک از این علما و جایگاه علمی آنها، برخی از عبارات آثار ایشان را آورده که در رد وهابیت نگاشته شده است. تسلط قابل توجه بر منابع اهل سنت و داشتن آثار متعدد در زمینه نقد وهابیت، قلم روان و عالمانه از ویژگی‌های نگارنده این اثر است . کتاب «وهابیت بر سر دو راهی» به قلم

آیت‌الله‌العظمی مکارم شیرازی نگارش یافته است و به نشانه‌های زوال و نابودی فرقه منحرف و ضاله وهابیت پرداخته است. داشتن قلم روان و پرداختن به مباحث مهم و پرهیز از مسائل متفرقه از جمله ویژگی‌های بارز این اثر است. نگارنده در این کتاب درصدد بیان و توضیح اصول وهابیت است و در شش موضوع مهم به بحث و بررسی پرداخته است. این اصول عبارت‌اند از: خشونت فوق‌العاده، تحمیل عقیده، تعصب شدید و افراطی، عدم آشنایی با ارزش‌های فرهنگی، جمود و مخالفت با هر پدیده نوین، ضعف منطق و برداشت نادرست از شش واژه قرآنی. این شش موضوع به‌طور کامل و عالمانه بررسی شده و به روشنی ارزیابی شده‌اند. مطالعه این کتاب، تصویر روشنی از وهابیت را برای محققان ارائه کرده است. (مکارم شیرازی، ۱۳۸۴، ۱، ۸).

از ابتدای ظهور وهابیت در سرزمین حجاز، عالمان اسلامی به مقابله با این فرقه و مؤسس آن پرداخته و به نقد تفکرات محمدبن‌عبدالوهاب روی آوردند و کتاب‌های متعددی در رد وی نوشته‌اند. نامه‌هایی برای او فرستادند تا وی را از اندیشه تکفیر مسلمین باز دارند. کتاب «نقد وهابیت از برون» براساس دیدگاه اندیشمندان اهل سنت است. نگارنده با آوردن عباراتی، به ذکر برخی از آثار عالمان اهل سنت در زمینه وهابیت می‌پردازد که با افکار محمدبن‌عبدالوهاب به مقابله پرداخته‌اند. عبدالله‌بن‌عیسی (مشهور به مویس)، محمدبن‌عبدالله‌بن‌فیروز، علوی‌بن‌احمدبن‌حسن حداد و... از جمله این علما هستند. نگارنده ضمن معرفی هر یک از این علما و جایگاه علمی آن‌ها، برخی از عبارات آثار ایشان را آورده که در رد وهابیت نگاشته شده است. تسلط قابل توجه بر منابع اهل سنت و داشتن آثار متعدد در زمینه نقد وهابیت، قلم روان و عالمانه از ویژگی‌های نگارنده این اثر است. کتاب پیش‌رو، ضمن اشاره به دیدگاه‌های مخالف وهابیان با عقاید شیعه و اهل سنت، راهکارهایی برای مقابله با آن‌ها ارائه کرده است. سرآغاز کتاب با ذکر تاریخ پیدایش وهابیان و حرکات اعتقادی و نظامی آنان شروع شده و با جریان‌های مخالف و آرای موافقان آن‌ها پایان می‌یابد. سلسله بحث‌های تاریخی، پیدایش افکار وهابیان (مؤسس، مروج، مجدد افکار)، خشونت‌ها و پیشگویی پیامبر (ص) از ظهور وهابیان و فتوای علمای اسلام برای مقابله با آن‌ها در این اثر بیان شده است. نگارنده در بخشی دیگر، مبانی اعتقادی وهابیت، همچون میزان در توحید و شرک، ایمان و کفر را ارزیابی کرده است و در بخشی از کتاب، فتوای وهابیان درباره سنت و بدعت، توسل، تبرک، شفاعت، استغاثه به ارواح اولیا، قسم، نذر و ذبح برای غیر خدا، زیارت قبور، بنای بر قبور و... نقد و بررسی کرده و توضیح درست آن براساس آیات قرآن را آورده است.

۳- ابعاد مهم بررسی عملی و اجرایی جریان تکفیری

۳-۱- رهبران فرقه وهابیه

وارث مقتدر و مسلط آئین وهابیت، اندکی پس از پیدایش آن، خاندان آل سعود شد. این خاندان که از دیر باز بر جزیره العرب دست داشته، توانست با تکیه بر این آئین و حمایت و گسترش واحیا آن تنها وارث بی‌چون و چرای وهابیت گردد.

۱- محمد بن سعود، نخستین فرد از خاندان سعود است که مذهب وهابیه را قبول کرد (م ۱۱۷۹ ق)

۲ - عبدالعزيز بن سعود. وی بر «احساء» و «قطیف» دست یافت و سواحل خلیج فارس را نیز در اختیار گرفت. در سال ۱۲۱۶ ق کربلا را غارت کرد. اندکی بعد مکه و طائف را زیر نفوذ گرفت و بر عمان دستیافت. در سال ۱۲۱۸ قمری توسط یکی از شیعیان کشته شد .

۳ - سعود بن عبدالعزيز. در دوره رهبری وی وهابیان به بغداد و عمان مکه و مدینه و حوران یورش بردند. نام سلطان وقت را از خطبه‌ها برداشتند. نیروهای عثمانی وهابیان را شکست دادند و شهرها را پس گرفتند. وی در سال ۱۲۲۹ قمری درگذشت .

۴ - عبدالله بن سعود. وی توسط طولون پاشا شکست خورد و دستگیر گردید. او و فرزندانش او در سال ۱۲۳۳ قمری در قسطنطنیه به دار آویخته شدند .

۵ - مشاری بن سعود (برادر عبدالله). او نیز توسط محمد علی پاشا دستگیر گشت و در سال ۱۲۳۴ قمری در راه مصر در گذشت .

۶- ترکی بن عبدالله بن محمد بن سعود. وی قدرت را در ریاض بدست گرفت. اندکی بعد مصریان وی را از شهر بیرون راندند. ولی او دوباره قدرت را بدست آورد و به ریاض بازگشت. ترکی بر احسا و بحرین دست یافت و در سال ۱۲۴۹ قمری توسط مشاری بن عبدالرحمن کشته شد .

۷ - مشاری بن عبدالرحمن بن مشاری بن حسن بن مشاری بن سعود

۸ - خالد بن سعود (۱۲۵۷ - ۱۲۵۵ ق)

۹ - عبدالله بن شیبان بن ابراهیم بن شیبان (۱۲۵۹ - ۱۲۵۷)

۱۰ - فصیل بن ترکی (دوبار قدرت را بدست گرفت: بار اول ۱۲۵۵ قمری، و بار دوم ۱۲۸۲ - ۱۲۵۹ قمری)

۱۱ - عبدالله بن فصیل بن ترکی (سه بار قدرت را بدست گرفت: ۱۲۹۱ - ۱۲۸۷ ق و ۱۳۰۱ - ۱۳۰۰ و ۱۳۰۴ - ۱۳۰۱ قمری)

۱۲ - سعود بن ترکی. ۱۳ - محمد بن سعود ۱۴ - عبدالرحمن بن فصیل. ۱۵ - محمد بن فصیل ۱۶ - عبدالعزيز بن عبدالرحمن فصیل

۳-۲-۳- خاندان آل سعود

همچنان سیادت و قدرت خود را بر سراسر جزیره العرب حفظ کرده اند و اینک بر سرزمین وحی حکومت میکنند. «ملک عبدالله» پادشاه عربستان سعودی وارث اجداد و اسلاف خویش است که با اقتدار بر تخت سلطنت نشسته و خود را «خادم حرمین شریفین» معرفی می کند . وهابیان مانع از شکل گیری وحدت اسلامی و تشکیل امت واحده پیامبر هستند و در این راه با صرف هزینه‌های بسیار سنگ اندازی می کنند. باید اصول عقاید آنها را شناخت و مبانی تئوریکشان را برای همگان روشن کرد (طیبی، ۱۳۹۲، ۱). ۳ .

۳-۳- تکفیری ها

تکفیری عنوانی است که به فرد یا جریانی اطلاق می‌شود که غالباً برخاسته از قرائت‌های مختلف سلفی وهابی، مسلمانان را به‌صرف آنکه با آنان هم‌عقیده نیستند، بر خلاف معیارهای شرعی شناخته‌شده، متهم به کفر و خروج از دین می‌کنند. تکفیر به عنوان یکی از مسائل مهم فقهی در احکام و فتاوی‌ای فقها دارای قدمت و اصالت می‌باشد. از این رو در مقاطع تاریخی مختلف از این حکم فقهی، سو استفاده‌هایی در جهت کسب قدرت، کشتار مسلمانان و ایجاد تفرقه گشته است؛ که فهم و مقابله با این جریانات تکفیری مستلزم شناخت ریشه‌های اصلی پیدایش این جریانات در طول تاریخ می‌باشد. این رساله در صدد بررسی و تحلیل یکی از مهم‌ترین ریشه‌های دخیل در گسترش تکفیر در مقاطع مختلف تاریخی می‌باشد. با نگاهی به سیر تاریخی فقه تکفیر در اسلام در می‌یابیم علی‌رغم ضوابط دقیق و سختگیرانه‌ی تکفیر در فقه مذاهب اسلامی ریشه‌های تولید و گسترش تکفیر نه در ضوابط تکفیر بلکه گاهی در عمل برخی فقها و موثرین مذاهب و یا در روش فهم خطابات شرعی و نحوه مراجعه به نصوص می‌باشد. در اصل همه مذاهب مدعی استخراج و استنباط دستورات شرعی از نصوص شرعی می‌باشند ولی در عمل خروجی و نظرات باهم تفاوت‌هایی اساسی دارد. مطابق پژوهش صورت گرفته ریشه پیدایش تکفیری‌ها را باید در فقه و مهم‌تر از آن در روش‌های استنباط احکام دنبال کرد. به همین دلیل تمسک به ظواهر به معنای برداشت سطحی و رجوع مستقیم بدون واسطه به نصوص بیشترین سهم در تولید تکفیر و گسترش خشونت در بین جوامع اسلامی را به خود اختصاص داده است. روش مراجعه مستقیم به نصوص در علم کلام باعث شکل‌گیری بحث تکفیر در میان اصحاب علم گشته اما آنچه موجب گسترش تکفیر بوده به واسطه آمیختگی علوم دیگر مثل کلام با علم فقه بوده است از این رو عده‌ای از علما خواسته یا ناخواسته با روش مراجعه مستقیم و بدون واسطه به نص در علم عقاید و فقه زمینه‌ی گسترش تکفیر را فراهم آورده‌اند. هم اکنون بعد از گذشت قرن‌ها جوامع اسلامی به واسطه عدم پیشگیری از طریق تبلیغ روش درست و ضابطه‌مند اجتهاد، و استنباط احکام به واسطه نصوص شرعی از بحران‌های ایجاد شده توسط این گروه‌ها رنج می‌برند (احمدی، ۱۳۹۲، ۱۰).

سلفی‌ها روایات خود را مستقیماً از احمد بن حنبل (متولد ۲۴۱) احمد بن تیمیه (متولد ۷۲۸)، ابن القیم الجوزیه (متولد ۷۵۱) و محمد بن عبدالوهاب تمیمی نجدی (متولد ۱۱۱۵) می‌گیرند. سلفیه بعد از محمد بن عبدالوهاب به صورت یک شکل و ساختار سیاسی درآمد و هم‌پیمانی وی با محمد بن سعود پایه‌گذار حاکمیت آل سعود در عربستان به این روند تسریع بخشید. در دوران معاصر، سیاست رسمی عربستان سعودی مبتنی بر تصفیه متون اهل سنت از هر آنچه خارج از اعتقادات سلفی است و تربیت دانشجو و استاد بر پایه متون جدید بنا شد. هدف از اتخاذ چنین سیاستی، تبدیل سلفیه به جریان اصلی اعتقادی اهل سنت بود.

۳-۴- عرصه‌های تاخت و تاز سلفیت تکفیری

سلفی‌های تکفیری در چند دهه اخیر بطور هدفمند، سازماندهی شده و مجدانه، سعی در گسترش حوزه فعالیت‌های خود، به منطقه و همه جهان اسلام داشته‌اند. کشورهای زیردرچنددهه اخیر، بیشترین حجم فعالیت آن‌ها را شاهد بوده‌اند: عربستان به عنوان زادگاه و قرارگاه فرماندهی و پشتیبانی، افغانستان، پاکستان، یمن، سودان، تونس، مصر، لیبی، لبنان، سوریه و عراق. حمایت سلفیون وهابی از رژیم بعث، تشدید رابطه سلفیون وبعثیون بعد از سقوط صدام، تشدید فعالیت‌های تروریستی القاعده، طالبان و... مداخلات رسمی مفتی‌های سلفی مانند نامه ۳۸ نفر از آنان و انتساب اشغال عراق به: صلیبیون، روافض و صفویان (۱۳۸۵). در ادامه با گسترش

فعالیت‌های خود، به ویژه در مناطق شمالی، ساخت مساجد، شکل دادن جریان‌های مرموز افراطی مانند فتح الاسلام، حمله به کلیساها و مراکز مذهبی، انجام انفجارات و... سعی در متهم کردن و تضعیف حزب الله داشته است .

۳-۵- تشکیل و سازمان‌های تروریستی تکفیری

تشکیل و فعالسازی سازمان‌های متعدد تروریستی با انجام قتل، انفجار و...مانند :

۱- سازمان قاعده الجهاد فی بلاد الرافدین ۲۰ - ارتش انصار السنه ۳ - ارتش اسلامی عراق ۴- حزب التحریر ۵ - جیش الطائفه المنصوره ۶- گروه یاران اهل سنت (مناصرو اهل السنه) ۷- سپاه عمر ۸ - گروه الانصار وابسته به گردان انتحاری براء بن مالک .

۹- جیش محمد (الحق) ۱۰ - گروه ابویمن ۱۱ - گردان زبیر بن عوام ۱۲ - گردان حسن بصری ۱۳- داعش (دولت اسلامی عراق و شام).

۳-۶- جنگ سوریه ۲۰۱۰

تسخیر سوریه بعلل فراوان، اهمیتش بیش از هر یک از سایر کشورهای عربی می‌باشد که به بعضی از آن‌ها اشاره میشود :

۱- سوریه محور مقاومت است و دوام و بقا بسیاری از گروه‌های مقاومت به وجود، ایستادگی و حمایت‌های سوریه بستگی دارد .

۲- تنها کشور عربی است که در مقابل رژیم صهیونیستی ایستاده و همه هزینه‌های سنگین آن را نیز پرداخته است ۳ - تنهاراه ارتباط زمینی ایران بالبنان می‌باشد ۴ - تنهاراه زمینی حمله ایران به رژیم صهیونیستی می‌باشد ۵ - مهمترین مانع پیشروی رژیم اشغالگراست .

۳-۷- اهداف استکبار و صهیونیسم جهانی از تسخیر سوریه

۱ - نابود کردن محور مقاومت ۲ - جلوگیری از شکل گیری منطقه مقاومت (ایران، سوریه، لبنان، عراق، مقاومت اسلامی فلسطین و...) و بهم زدن و تضعیف آن ۳ - باز کردن راه تنفس، تقویت و توسعه رژیم غاصب ۴- نابود کردن گروه‌های مقاومت و مهم‌تر از همه حزب الله ۵ - قدرت یافتن گروه‌های تکفیری برای براندازی حکومت شیعی و مردمی عراق ۶ - کاستن از دامنه نفوذ ایران به عنوان ام القرای کشورهای اسلامی و کانون الهام بخش بیداری اسلامی ۷- و...

به همین علل شاید بعد از اتحاد جبهه آمریکا، غرب و سران وابسته کشورهای عربی و اسلامی علیه جمهوری اسلامی ایران، چنین اقدامی کاملاً بی‌سابقه باشد. و یقیناً چنین حجمی از نیروهای تروریستی با این حد از حمایت و پشتیبانی در طول تاریخ سابقه نداشته است. پس با توجه به ریشه‌ها، سوابق و موارد ذکر شده و نیز مواردی که ذیلاً ذکر میشود، جریان تروریستی تکفیری در سوریه و عراق :

۱ - در صورت موفقیت میتوانست برای امنیت ملی ایران تهدید جدی تلقی گردد .

۲- در صورت عدم موفقیت و (عدم نابودی کامل) نیز تهدید بالقوه محسوب میگردد :

دلایل تهدید :

۱- در حال حاضر یکی از عوامل مهم فتنه‌گری در منطقه جریان سلفی تکفیری است که در لباس دفاع از سنت، عملاً در مسیر منافع غربیان گام برمی‌دارد. ۲۰- حضور این افراد در محافل و جوامع و ژست دروغین ضدآمریکائی آنان، باعث جلب توجه برخی از جوانان پرشور که از اقدامات سرکوبگرانه اشغالگران به ستوه آمده‌اند، شده است و برای رهایی از این فشار، زمینه را برای گرویدن به این جریان‌های افراطی مناسب دیده‌اند. ۳۰- بروز برخی از تحریکات غلوآمیز برخی از شیعیان در ایجاد حس نفرت و بدبینی میان اهل سنت نیز در شدت بخشیدن به این مسئله بی‌تأثیر نبوده است. و زمینه استفاده از بهانه موهوم شیعه‌هراسی را برای آنان مهیا می‌نماید. ۴۰- عزم جدی استکبار جهانی بر براندازی نظام اسلامی، از طرق: تهدید سخت، نیمه سخت و نرم. ویا اوکراینیزه کردن جمهوری اسلامی ایران. ۵۰- نقش مؤثر استکبار جهانی و صهیونسم بین الملل، در پیدایش، پشتیبانی و بکارگیری جریان تروریسم تکفیری. ۶- ایفای نقش مؤثر در انجام عملیات و اقدامات (نیابتی) توسط جریانهای تکفیری، برای استکبار جهانی و نظام سلطه. ۷- نقش مؤثر عربستان در پیدایش، پشتیبانی و بکارگیری جریان تروریسم تکفیری، و تلفیق تفکر سلفی، وهابی، تکفیری و حجم بالای دلارهای نفتی رژیم موروثی و پادشاهی سعودی. ۸۰- دخالت و حمایت اعتقادی و سیاسی بعضی از کشورهای منطقه مانند ترکیه، قطر و بعضی از کشورهای حاشیه غربی خلیج فارس.

۹- وجود زمینه‌های اختلافات قومی در کشورهای پیرامون جمهوری اسلامی. ۱۰- وجود زمینه‌های اختلافات قومی در استان‌های مرزی جمهوری اسلامی. ۱۱- اظهار و تأکید بعضی از رهبران تروریست‌ها و حامیان، آن‌ها مبنی بر کشیدن درگیریهای تروریستی به داخل خاک جمهوری اسلامی ایران.

۳-۸- گروهک تروریستی تکفیری داعش (بررسی کوتاهی پیرامون گروهک تروریستی تکفیری داعش در دوران پسا داعش، دوران اضمحلال آن و عبرتها)

سازمان، ساختار و ارکان داعش دذر سوریه و عراق از هم گسسته و امریکا در حال جابجایی سران و فرماندهان آن در سوریه است. با این حال نگاهی عبرت‌آمیز به تنش، بحران و رویارویی جریان غربی عربی بنام و حرکت داعش می‌تواند راهنمایی برای ططراحی‌های، برنامه‌های آینده باشد.

۳-۹- روند اجرایی ایجاد داعش

گروه موسوم به «جماعت توحید و جهاد در عراق» به سرکردگی ابومصعب زرقاوی در ابتدا مدعی بود که در حال مقاومت در برابر اشغالگران آمریکایی و همکاری با عراقی‌ها است؛ در حالیکه به صورت همزمان در حال تکفیر مردم این کشور و دعوت به قتل و سربریدن و ترور مردم عراق بود. این گروه در آغاز نامی نداشت، تا اینکه ابو انس الشامی به زرقاوی پیشنهاد داد که بر این گروه نامی نهاده شود تا بعضی‌ها عملیات آنان را به نام خود ثبت نکنند. در سال ۲۰۰۴ ابومصعب زرقاوی با اسامه بن لادن سرکرده سابق تشکیلات القاعده بیعت کرد و نام گروهش به تنظیم قاعده الجهاد فی بلاد الرافدین تغییر یافت. این گروه سپس با ۷ گروه تروریستی دیگر در عراق ائتلاف کرد و تشکیلات جدیدی را تحت عنوان «مجلس شورای مجاهدین در عراق» به وجود آورد. این

گروه جدید در ۱۵ ژانویه ۲۰۰۶ تأسیس شد و «عبدالله رشید بغدادی» ریاست آن را برعهده گرفت. در ژوئن ۲۰۰۶ و پس از هلاکت زرقاوی به دست نیروهای آمریکایی در عراق، این گروه ابو حمزه المهاجر را به عنوان رئیس بعدی خود معرفی کرد. یک ماه بعد یعنی در نیمه‌های اکتبر ۲۰۰۶ ابو حمزه المهاجر در بیانیه‌ای اعلام کرد که «مجلس شورای مجاهدین» منحل و گروه دیگری تحت عنوان «دولت اسلامی عراق» به ریاست «ابو عمر بغدادی» تشکیل شد. ابو حمزه المهاجر نیز معاونت وی را برعهده گرفت. نیروهای آمریکایی در آوریل ۲۰۱۰ بغدادی و معاونش المهاجر را به قتل رساندند. به همین دلیل ابوبکر بغدادی به عنوان رئیس جایگزین معرفی شد. این گروه در سالهای ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۰ به شدت ضعیف شد به صورتیکه ۳۴ تن از سران ارشد این گروه تروریستی به هلاکت رسیده و یا دستگیر شدند. درحالیکه ابوبکر بغدادی تا زمان حضور اشغالگران در عراق زندانی آمریکایی‌ها بود، آمریکا ۱۰ میلیون دلار برای زنده یا مرده وی جایزه تعیین کرد. در آوریل ۲۰۱۳ ابوبکر بغدادی در یک فایل صوتی اعلام کرد که گروه تروریستی موسوم به «جبهه النصره» امتداد «دولت اسلامی عراق» است. وی همچنین با ادغام این دو گروه، تأکید کرد که از این پس نام این گروه «دولت اسلامی در عراق و شام» است. گروهی که پس از مدتی با نام «داعش» معروف شد. اما یک روز پس از آن گروه النصره و همچنین رییس تشکیلات القاعده مخالفت خود را با این موضوع اعلام کردند. گروه تروریستی داعش پس از تصرف مناطقی از عراق، با اعلام «خلافت اسلامی»، ابوبکر بغدادی سرکرده این گروه را به عنوان «خلیفه» معرفی کرد و نام خود را نیز به «دولت اسلامی» تغییر داد.

نکته: در مقاله عبدالرضا عالیشاهی؛ هادی تاجیک؛ یونس فروزان، بررسی دلایل حضور گروهک تروریستی - تکفیری داعش در افغانستان بر اساس تئوری دومینوی ویلیام بولیت. انجمن ژئوپلتیک ایران با استفاده از تئوری دومینوی ویلیام بولیت و بهره‌گیری از روش تحلیلی - توصیفی و کتابخانه‌ای درصدد ارائه پاسخ به این سؤال است که مهمترین دلایل حضور داعش در افغانستان چه می‌باشد و در ادامه اینکه چنین حضوری از سوی داعش در افغانستان، با چه واکنش و رویکردهایی از سوی قدرت‌های منطقه پاسخ داده خواهد شد؟ به‌زعم نویسندگان مقاله، عواملی همچون کاستن از فشار وارده بر این گروه تکفیری در سوریه و عراق، برقراری ارتباط و همکاری با دیگر گروه‌های تکفیری، گسترش قلمرو خلافت اسلامی در آسیای مرکزی، و در نهایت بستر مساعد کشت مواد مخدر و کسب درآمد سرشار از آن مهمترین دلایل حضور داعش در افغانستان می‌باشد. آینده داعش در افغانستان با توجه به حضور قدرت‌های منطقه‌ای و فرمانطقه‌ای همچون ج. ا. ایران، روسیه و چین از یک‌سو و طالبان در داخل افغانستان از سوی دیگر با چالش‌های عدیده‌ای همراه خواهد شد. ۵

بدین ترتیب، گروه تروریستی داعش برخی مناطق مرزی سوریه را تحت کنترل خود در آورد.

۳-۱۰- گروه تکفیری معروف

داعش گروهکی تروریستی سلفی تکفیری است که رسماً در ماه آوریل سال ۲۰۱۳ میلادی تشکیل شد. داعش ابتدا این گونه معرفی شد که از ادغام بین «دولت اسلامی» وابسته به شبکه القاعده که اکتبر سال ۲۰۰۶ میلادی به وجود آمد و گروه تکفیری مسلح در سوریه معروف به «جبهه النصره» تشکیل شده است اما این ادغام را که ابو بکر بغدادی یکی از رهبران «دولت اسلامی عراق» اعلام کرد به سرعت از سوی جبهه النصره تکذیب شد. پس از گذشت دو ماه از این قضیه ایمن الظواهری رهبر شبکه القاعده دستور داد

این ادغام ملغی شود اما بغدادی این روند را ادامه داد تا اینکه دولت اسلامی عراق و شام (داعش) به یکی از گروههای تروریستی اصلی تبدیل شد که در سوریه و عراق آدمکشی و ویرانگری می کند. داعش حروف اختصاری «دولت اسلامی عراق و شام» است اما در مناطق تحت کنترل داعش در سوریه از نام «دولت» برای داعش استفاده می شود و هرکس از کلمه داعش استفاده کند هفتاد و پنج ضربه شلاق مجازات اوست. داعش یک گروه مسلح تروریستی است که اندیشه سلفی جهادی (تکفیری) را پیشه خود کرده است و هدف سازمان دهندگان داعش نیز بازگرداندن چیزی است که آنان آن را «خلافت اسلامی و اجرای شریعت» می نامند و عراق و سوریه نیز جولانگاه عملیات داعش است. داعش از زمانی که در سوریه ظاهر شده درباره خاستگاه، اقدامات، اهداف و ارتباطاتش جنبالهای طولانی را به وجود آورده و باعث شده است به محوری از محورهای مطالب مطبوعات و رسانه ها و تحلیل ها و گزارش ها تبدیل شود. هویت و اهداف این گروه بنیادگرا و ارتباطات آن به علت اطلاعات متناقض در خصوص آن گم شده است. گروهی معتقدند داعش یکی از شاخه های القاعده در سوریه است. گروه دیگری آن را یک سازمان مستقل می دانند که برای تشکیل دولت اسلامی در تلاش است و یک گروه سوم نیز معتقد است داعش ساخته و پرداخته نظام سوریه است تا مخالفان و گروههایش را نابود کند.

۴- پیامدهای مهم ایجاد جریان تکفیری داعش

با وجود آنکه این گروه به تازگی در سوریه پا به عرصه گذاشته است اما یک تشکیلات جدید نیست بلکه قدیمی ترین تشکیلات در بین همه گروههای مسلح برجسته در سوریه و در منطقه است. ریشه های تشکیل داعش به سال ۲۰۰۴ میلادی باز می گردد. زمانی که ابو مصعب زرقاوی (سرکرده القاعده در عراق) گروهی به نام «جماعت توحید و جهاد» را تشکیل داد. زرقاوی ریاست این گروه را به عهده داشت و با القاعده به رهبری اسامه بن لادن در آن زمان بیعت کرد و سپس نماینده القاعده در این منطقه شد و «شبکه القاعده در کشور رافدین (عراق)» نام گرفت. شبکه القاعده در عراق در زمان اشغالگری آمریکا در عراق به عنوان یک گروه جهادی ضد نیروهای آمریکایی مطرح و همین باعث جذب جوانان عراقی شد که برای مقابله با اشغالگران آمریکایی در عراق تلاش می کردند و به سرعت بر نفوذ این شبکه و نیروهای آن افزوده و به قدرتمندترین شبه نظامیان مستقر و جنگجو در عراق تبدیل شد. زرقاوی در سال ۲۰۰۶ میلادی در نوار ویدیویی ظاهر شد و تشکیل «شورای مشورتی مجاهدین» به رهبری عبد الله رشید بغدادی را اعلام کرد. زرقاوی در همان ماهی که تشکیل این شورا را اعلام کرد کشته شد و ابو حمزه مهاجر به عنوان رهبر شبکه القاعده در عراق انتخاب شد. اواخر سال ۲۰۰۶ میلادی یک گروه نظامی تشکیل شد که دربرگیرنده همه شبکه ها و تشکیلات بنیادگرا در عراق بود علاوه بر اینکه مظهر و نماد اهداف این گروه ها بود و نامش نیز «دولت اسلامی عراق» به رهبری ابو عمر بغدادی است. در چهارمین ماه سال ۲۰۱۰ میلادی و مشخصا در آوریل آن سال نیروهای آمریکایی به اجرای عملیات نظامی در منطقه ثرثار اقدام و به خانه ای که ابو عمر بغدادی و ابو حمزه مهاجر در آن حضور داشتند حمله کردند و پس از درگیریهای شدید بین دو طرف و به کارگیری هواپیماها این دو نفر کشته شدند. یک هفته بعد این گروه در بیانیه ای در اینترنت به کشته شدن ابو عمر بغدادی و ابو حمزه مهاجر اعتراف کرد. شورای مشورتی دولت اسلامی عراق پس از گذشت ده روز تشکیل جلسه داد و ابو بکر بغدادی را به جای عمر بغدادی به ریاست انتخاب کرد و به عنوان «امیر دولت اسلامی عراق و شام». او ابراهیم بن عواد بن ابراهیم بدری متولد سال ۱۹۷۱ میلادی در شهر سامراست. وی اسامی و القاب زیادی مانند علی البدری السامرایی، ابو دعا، دکتر ابراهیم، کرار و ابو بکر

بغدادی دارد . او فارغ التحصیل دانشگاه اسلامی بغداد است و لیسانس و فوق لیسانس و دکترایش را در این دانشگاه گرفته و معلم و استاد و مبلّغ بوده است و با فرهنگ اسلام، علم و فقه شرعی نیز آشناست و به علوم تاریخی و نسب افراد نیز آشنائیت دارد. ابراهیم بن عواد بن ابراهیم البدری در یک خانواده مذهبی دارای عقیده سلفی تکفیری متولد شده است. پدرش شیخ عواد از بزرگان عشیره ابو بدری عراق است که نسب وی به قریش باز می‌گردد و عموهایش از مبلّغان اسلامگرا در عراق است. بغدادی فعالیت‌های خود را با تبلیغ و آموزش شروع کرد اما طولی نکشید که به عرصه جهادی کشیده شد و به عنوان قطبی از قطب‌های سلفیه جهادی و به عنوان برجسته‌ترین نظریه پردازان سلفیه جهادی در استان‌های دیاله و سامرای عراق مطرح شد . نخستین فعالیت‌های خود را از مسجد امام احمد بن حنبل آغاز و یک مؤسسه جهادی کوچک در این منطقه به وجود آورد و این مؤسسه نیز چندین عملیات تروریستی انجام داد و در جنگ‌های خیابانی در عراق در سال‌های گذشت شرکت کرد. بغدادی سپس نخستین گروه موسوم به «ارتش اهل سنت و جماعت» را با همکاری با برخی شخصیت‌های بنیادگرایی که با وی در اندیشه و خط مشی و هدف هم سو بودند تشکیل داد و در بغداد، سامرا و دیاله فعالیت‌هایش را گسترش داد و طولی نکشید که به همراه گروهش به شورای مشورتی مجاهدین ملحق شد و برای تشکیل و سازماندهی شوراهای شرعی در این شورا تلاش کرد و به عنوان عضوی از اعضای شورای مشورتی بود تا اینکه تشکیل دولت اسلامی عراق اعلام شد. ابو بکر بغدادی با ابو عمر بغدادی روابط نزدیکی داشت تا جاییکه ابو عمر بغدادی پیش از کشته شدنش توصیه کرد ابو بکر بغدادی جانشین وی در رهبری دولت اسلامی عراق باشد و این اتفاق در شانزدهم ماه مه سال ۲۰۱۰ میلادی رخ داد و ابو بکر بغدادی به عنوان امیر دولت اسلامی عراق منصوب شد. صرف نظر از اقدامات القاعده در عراق و دوره زرقاوی و پیروان زرقاوی، دولت اسلامی عراق از زمانیکه ابو بکر بغدادی به رهبری آن انتخاب شده است یک تاریخ خونین طولانی دارد. دولت اسلامی در عراق تعداد زیادی عملیات و حملات تروریستی انجام داده که نتیجه آن کشته شدن هزاران عراقی بوده است . مهم‌ترین این حملات نیز عملیات مسجدام القری در بغداد بود که طی آن خالد فهداوی از نمایندگان مجلس عراق کشته شد. همچنین چندین عملیات انتقام خون اسامه بن لادن رهبر سابق القاعده انجام شد و حملات متعدد تروریستی در عراق صورت گرفت که بر اثر آن صدها نفر از نیروهای ارتش و پلیس و مردم کشته شدند. پایگاه اینترنتی وابسته به القاعده در عراق مسئولیت بیش از ۱۰۰ حمله انتحاری در انتقام کشته شدن بن لادن را به عهده گرفته است. سپس چندین عملیات موسوم به عملیات ویژه مانند حمله به بانک مرکزی عراق، وزارت دادگستری، حمله به زندان‌های ابو غریب و حوت انجام شد. که حال برخی اخبار ابوبکر بغدادی در حملات روسیه در سوریه گشته شده است. بغدادی از بحرانی که در سوریه رخ داد و از هرج و مرجی که آنجا به وجود آمد بهره برداری و ورود خود را به خط رویارویی در سوریه اعلام کرد. بغدادی نیز مانند سایر گروه‌های تکفیری مسلح و مرتبط با القاعده دریافت که خاک سوریه جای مناسبی برای ارتکاب جنایت و کافر دانستن دیگران است علاوه بر اینکه از این هرج و مرج برای تحقق خواسته‌ها و گسترش نفوذ از مرزهای گسترده سوریه با عراق تا شرق سوریه بهره برداری و علیه نظام سوریه اعلام جنگ کرد. دولت اسلامی از شرق سوریه با شعار «یاری اهل سنت در سوریه» دست به کار شد .حضور القاعده در سوریه با ظهور و بروز «جبهه النصره» به فرماندهی ابو محمد جولانی اواخر سال ۲۰۱۱ میلادی آغاز شد و طولی نکشید توانایی‌های آن افزایش یافت و ظرف چند ماه به یکی از قوی‌ترین نیروهای جنگجو در سوریه تبدیل شد و با اعلام بیعت جبهه النصره با شبکه القاعده در افغانستان به رهبری ایمن ظواهری گزارش‌های اطلاعاتی و رسانه‌ای از ارتباط جبهه النصره با دولت اسلامی در عراق خبر داد و دولت اسلامی در عراق در سوریه نیز ادامه یافت. نهم آوریل سال ۲۰۱۳ میلادی ابو بکر بغدادی از طریق شبکه شموخ الاسلام

ادغام شاخه جبهه النصره با دولت اسلامی در عراق را با اسم «دولت اسلامی عراق و شام (داعش) را اعلام کرد و داستان داعش از اینجا شروع شد. پس از مدت کوتاهی ابو محمد جولانی امیر جبهه النصره در نوار صوتی ارتباط خود با دولت اسلامی در عراق را اعلام کرد اما گفت وی یا شورای مشورتی جبهه النصره از اعلام بغدادی در خصوص ادغام دو گروه بی خبرند و با اندیشه ادغام مخالفت و بیعت با القاعده در افغانستان به رهبری ظواهری را اعلام کرد. با وجود عملیات مشترک النصره و داعش در سوریه اما جنگ سردی بین دو این گروه در سوریه از زمان اعلام بغدادی حاکم است. هر یک از النصره و داعش اندیشه تندروی تکفیری واحدی دارند و بر اساس خط مشی سلفیه جهادی عمل می کنند و به تشکیل دولت اسلامی در عراق باور دارند اما تفاوت بین دو گروه در نزدیکی آنان به وضع سوریه و لحاظ کردن این خصوصیت از جانب آنهاست. جبهه النصره در مرحله اول بحران سوریه در اواخر سال ۲۰۱۱ میلادی شکل گرفت و از جامعه سوریه که در سایه دولتی سکولار زندگی می کند تجربه به دست آورد. افراط گرایی جبهه النصره از داعش در ارتباط با جامعه سوریه کمتر بوده است به ویژه آنکه داعش به تازگی وارد بحران سوریه شده بود و مسیری را طی نکرده بود که قابل قبول باشد بلکه با قدرت نفوذ خود را تحمیل کرده بود و خودش را با توسل به زور در مناطق تحت کنترل تحمیل کرده است. جبهه النصره با حضور شماری از رهبران سوری سلفی که در زندانهای سوریه زندانی بودند و از عفو عمومی استفاده کرده بودند تشکیل شده است. عده ای از این افراد به صورت محرمانه پیش از شروع بحران دعوت به شورش می کردند و عده ای دیگر زیر پرچم القاعده بودند و در کشورهای دیگر مانند عراق و افغانستان و چین جنگیده بودند و با آغاز بحران در سوریه به این کشور بازگشته بودند تا در سوریه بجنگند مانند ابو محمد الفاتح جولانی. جولانی از تحصیل کرده های دانشگاهی سوری است که در عراق و چین و برخی کشورهای دیگر جنگیده است. داعش بیشتر به عنصر جنگجوی خارجی متکی است و تعداد اعضای خارجی داعش در سطح فرماندهی یا در بین جنگجویان از تعداد سوری آن بیشتر است. این گروه تروریستی در انجام اعمال جنایتکارانه هیچ گونه محدودیتی را برای خود قائل نمی باشد. قتل و کشتار غیر نظامیان و حتی کودکان خردسال هم از جمله جنایات این تروریست های بعثی تکفیری می باشد. کشتار فجیع در پادگان سوریه در شهر رقه. قتل عام دسته جمعی و آتش زدن مردان روستای مالکیه سوریه. کشتار بی رحمانه مردم در منطقه حوت در سوریه. بریدن سر و به دندان گرفتن جگر قربانی. قطع دستان افراد با توجیح اجرای احکام اسلامی. تجاوز به زنان و کودکان. کشتار بی رحمانه مردم در منطقه اسپایکر عراق. کشتار مردم در منطقه سنجان عراق (ایزدی ها). قتل مردم بی دفاع در استان های صلاح الدین و موصل. محاصره شهرهای نبل و الزهرا در سوریه و عدم اجازه امداد رسانی. آواره نمودن صدها مسیحی نشین در استان موصل. قتل رانندگان در جاده های سوریه و عراق. بمب گذاری در نقاط مرکزی و اصلی در شهرهای مختلف عراق و سوریه و... ترویج فساد با استفاده از حربه جهاد نکاح.

۵-نظر علمای اسلام در خصوص داعش

امام خامنه ای دام ظلّه: امروز کسانی هستند که سلاحشان تکفیر است؛ ابائی هم ندارند که بگویند ما تکفیری هستیم؛ اینها سم اند. (سرویس های جاسوسی آمریکا و اسرائیل پشت سر این گروه های افراطی و تکفیری هستند، ولو عوامل و پیاده نظامشان هم خبری ندارند).

قاضی حسین احمد (رئیس جمعیت علمای پاکستان): دولت اسلامی عراق و شام «داعش» یک گروه تکفیری میباشد و عقاید این گروه ضد اصول و عقیده اهل سنت است.

شیخ شوقی علام (مفتی اعظم مصر): عناصر داعش به نام اسلام سخن می گویند، این در حالی است که شریعت اسلامی از اقدامات آنان مبرا است و اقداماتی که گروه داعش در عراق انجام می دهد، به هیچ وجه جهاد نیست .

شیخ احمد کبیری (مفتی سنی مذهب عراق): واجب بودن مقابله با آنها، تنها به اقدامات روزهای اخیر آنها در عراق ربط ندارد و حکم جدیدی نیست. آنها شریک اسرائیل و سعودی ها هستند و در راه تضعیف و شکست اسلام می جنگند .

مهدی الصمیدی (مفتی عراق): مقابله با این عوامل واجب است .

شیخ خالد عبدالوهاب الملا (جماعت علمای عراق): باید برای بیرون راندن آنان دست به دست هم دهیم. طرح آنان روشن است. آنها به جنگ طائفه ای و مذهبی و انتقال جنگ مذهبی به عراق دامن می زنند چرا که در سوریه شکست خورده اند .

علما و روحانیون اهل سنت سیستان و بلوچستان: عناصر گروهک فریب خورده و تروریستی داعش را خوارج قرن و ابزار دست سرویسهای جاسوسی استکبار برای مخدوش کردن چهره اسلام عزیز می دانیم .

۶- جمع بندی و نتیجه گیری

۱- منطقه راهبردی غرب آسیا در طول نزدیک به چهار دهه گذشته جنگ های مختلفی را تجربه کرده است که مجموعه جنگ های مذکور در قریب به اتفاق موارد در راستای منافع قدرت های خارجی و با توسل به گروه ها و بازیگران نیابتی و با اهداف و مبانی مشترک به وقوع پیوسته اند. هشت سال جنگ تحمیلی علیه ایران و جنگ گروه های تکفیری که در مقطع کنونی منطقه را با چالش های متعددی مواجه ساخته اند، دو جنگ مطرح و بارز در طی نزدیک به چهل سال اخیر است.

من الَّذِينَ هَادُوا يَحْرَفُونَ الْكَلِمَةَ عَنِ مَوَاضِعِهِ (نساء-۴۶). ترجمه: جماعتی از یهود، سخنان را از محل خود تحریف می کنند. در طی سالیان معاصر گذشته به دنبال روی آوردن مردم به سوی معنویات و به منظور جلوگیری از گرایش مردم به سوی عرفان حقیقی صهیونیست ها ۲۵۰۰ فرقه جدید ساخته اند که با یک حساب سرانگشتی یعنی تقریباً هفته ای ۲ فرقه! یهودیان تحریفگر جبهه وسیعی را در حوزه فرهنگ آغاز نموده که رهبر فرزانه مان از آن به عنوان شیخون فرهنگی یاد کردند .

۲- بر همین اساس حرکت خزننده و خاموشی از سوی صهیونیسم آغاز شد و در این تهاجم باورهای دینی و معنوی مردم خصوصاً نسل جوان مورد هدف واقع گردید. با توجه به رویکرد جوانان به معنویت، این دشمنان خدا و پیامبر در صدد برآمدند تا با یک توطئه از پیش طراحی شده و با ارائه الگوهای به ظاهر معنوی و عرفانی باورهای دینی و معنوی جوانان را به انحراف و نهایتاً به ورطه سقوط بکشانند .

۳- امروزه شاهد رواج بسیاری از فرقه‌های ساختگی توسط صهیونیسم هستیم که تنها راه مشروعیت آن‌ها دادن آزادیهای بی‌حد و تأیید این آزادی‌ها از سوی این فرقه هاست. فرقه‌های ساخته صهیونیسم از راههای تلفن همراه، کتاب، سی دی، اینترنت و برنام‌های ماهواره‌ای آرام آرام جای خود را در میان جوانان بی‌اطلاع و زانو زده در برابر غرب باز می‌کند .

۴- از هنگام باز شدن پای یهود به سرزمین اسلامی فلسطین، آنان تمامی تلاش خود را برای فائق آمدن بر دین اسلام به کار بسته‌اند. کتاب‌های آسمانی را تحریف و دستورات آن‌ها را زیر پا می‌گذارند، شعائر دینی را به استهزا گرفته و اماکن مقدس و مساجد را تخریب می‌کنند. ۵

۵- حمایت از فرقه‌های استعماری اسماعیلیه، بهائیت، وهابیت سلفی و تکفیری و قادیانی و... مثلا، رژیم صهیونیستی اجازه نشر افکار و عقاید بهائیت را در فلسطین اشغالی صادر، و راه را برای عرضه جهانی (افکار و عقاید) آنان از طریق ایجاد کنگره جهانی آن در شهر حیفا هموار کرد .

۶- از همان روزهای نخست انفجارهای تروریستی در عراق که منجر به کشته شدن مردم بیگناه می‌گشت نام وهابیت به عنوان حامی این ترورها برده می‌شد. با انفجار گنبد حرم ائمه سامرا این شائبه تقویت گردید و با فتوای اخیر بر همگان اثبات شد. فتوایی که مردم را به ویران کردن ضریح مقدس امام حسین (ع) و بارگاه حضرت زینب (س) تشویق می‌کرد اقدام شوم صهیونیسم وهابی بود اما مسئله این است که چرا وهابیت چنین مقاصدی را دنبال می‌نماید .

۷- در تاریخچه وهابیت انکه: محمد بن عبدالوهاب در سال ۱۱۱۵ در شهر عَیینه از توابع نجد دیده به جهان گشود. پدر وی، عبدالوهاب از قضات آن شهر به شمار می‌رفت. محمد، فقه حنبلی را در زادگاه خود آموخت. سپس برای تکمیل معلومات رهسپار مدینه منوره شد و در آنجا به تحصیل حدیث و فقه پرداخت. تا زمانی که پدرش در قید حیات بود وی کمتر سخن می‌گفت. تنها گاه میان او و پدرش نزاعی در می‌گرفت. ولی پس از درگذشت پدر به سال ۱۱۵۳ ق، پرده از روی عقاید خود برداشت. تبلیغات محمد بن عبدالوهاب در شهر حریمله افکار عمومی را برآشفته، به گونه‌ای که ناچار شد آنجا را به عزم اقامت در عیینه (زادگاهش) ترک کند. در عیینه با حاکم وقت، عثمان بن معمر، تماس گرفت و دعوت جدید خود را با او در میان نهاد و قرار شد که او با پشتیبانی حاکم، آیین خود را تبلیغ کند. ولی طولی نکشید فرمانروای احساء که مقامی برتر از حاکم عیینه داشت عمل عثمان را ناروا شمرد و دستور داد هرچه زودتر محمد بن عبدالوهاب را از شهر عیینه بیرون کند .

۸- بنا بر این وی ناچار شد نقطه‌ی سومی را به نام درعیه برای اقامت برگزیند که محمد بن سعود (جد آل سعود) بر آن حکومت می‌کرد. او دعوت خود را با حاکم درعیه در میان نهاد و هردو پیمان بستند که رشته‌ی دعوت از آن محمد بن عبدالوهاب و زمام حکومت در دست محمد بن سعود باشد. برای استحکام این روابط، ازدواجی نیز بین دو خانواده صورت گرفت. محمد بن عبدالوهاب تبلیغ خود را در پرتو قدرت حاکم آغاز کرد. به زودی هجوم به قبایل اطراف و شهرهای نزدیک شروع شد و سیل غنایم از اطراف و اکناف به شهر درعیه که شهر فقیر و بدبختی بود، سرازیر گشت. این غنایم چیزی جز اموال مسلمانان منطقه‌ی نجد نبود که با متهم شدن به شرک و بت‌پرستی، اموال و ثروتشان بر سپاه محمد بن عبدالوهاب حلال شده بود. دو چیز به انتشار دعوت محمد بن

عبدالوهاب در میان اعراب بادیه‌نشین نجد کمک کرد: ۱- حمایت سیاسی و نظامی آل سعود. ۲- دوری مردم نجد از تمدن و معارف و حقایق اسلامی .

۹- همه‌ی علما و مفتیان مذاهب اربعه‌ی اهل سنت، از مکه‌ی مشرفه و سایر بلاد اسلامی که برای ادای مناسک حج آمده بودند، به کفر وهابیان حکم کردند و بر امیر مکه واجب دانستند به مقابله‌ی با آنان بشتابد و افزودند که بر مسلمین واجب است او را یاری کنند و با وی درجهاد شرکت نمایند و هرکس بدون عذر، تخلف کند، گنهکار بوده و هرکس در این راه شرکت کند مجاهد و در صورت کشته شدن شهید خواهد بود. در این امر، اتفاق نظر بود و فتوای مزبور را نوشتند و همه مهر کردند... بدین گونه می‌بینیم که آیین وهابیت از دیرباز از سوی کلیه‌ی فرق اسلامی (چه شیعه و چه اهل سنت) محکوم به بطلان بودهاست

۱۰- ریشه‌های ظهور و بروز وهابیت و تکفیری ها: همانطور که اشاره شد بستر ترویج وهابیت آل سعود بود. در کتاب صفحه عن آل سعود، الوهابیین و آراء علما السنه فی الوهابیه» در مورد «محمد بن عبدالوهاب»، بنیانگزار فرقه وهابیت چنین آمده است: «پدر بزرگ محمد بن عبدالوهاب، یک یهودی به نام «سلیمان قرقوزی» بود که از ترکیه به حجاز مهاجرت کرده بود. « و همچنین در مورد خاندان سعودی که مدت دو قرن است بر حجاز حکومت می‌رانند چنین می‌خوانیم: «نام جد یهودی خاندان آل سعود که خود را به مسلمانی زد، مردخای بن ابراهیم بن موسی از یهودیان بصره بود.» در این کتاب از قول ناصر السعید می‌نویسد: «در دهه ۱۹۶۰ برنامه‌ای با عنوان «یهودیت آل سعود» از رسانه‌هایی مثل رادیو صدای عرب و رادیوی انقلاب یمنی در صنعا پخش شد. ملک فیصل در این برنامه با نوعی افتخار تلاش می‌کرد تا این موضوع را ثابت کند. البته وی مسیر بازگشت به اسلام را نیز با تزویر حفظ می‌کرد. وی می‌گفت: پیوند آل سعود با یهود به ریشه مشترک سامی بازمی‌گردد. علمای اهل سنت چنین فتوایی علیه تخریب اماکن مقدسه شیعیان صادر کرده بودند؟ عبدالرحمن البراک» مفتی اعظم عربستان سعودی، شیخ «ممدوح الحربی»، شیخ «ناصر العمر»، «عبدالله بن جبرین»، «سفر الحوالی» و حامد العلی" که مهم‌ترین مفتیان وهابی به شمار می‌روند با صدور فتاویی خواستار انهدام مراقد مطهره امامان شیعه علیهم السلام شدند. در بخشی از این فتاوا از حرم ائمه به عنوان بت‌هایی یاد کرده که باید با خاک یکسان شود .

۱۱- وهابیت و تکفیری هادر حقیقت خدمت به آرمان‌های آمریکاست و به نظر می‌رسد دولت عربستان با چنین اعمالی سعی در جلب توجه بیش از پیش آمریکا دارد. نکته امیدوار کننده در این امر هوشیاری علمای اسلام بود، موضع‌گیری صریح مراجع تقلید بزرگی همچون آیت الله مکارم شیرازی، نوری همدانی، صافی گلپایگانی و... همچنین بسیاری از علمای اهل سنت بود که این توطئه در سالی که از سوی رهبر معظم انقلاب به عنوان سال انسجام اسلامی نامگذاری شده ریشه سیاسی دارد و در راستای اهداف سیاسی صهیونیسم است و نه تنها چنین فتاویی مورد قبول اهل سنت و علمای بزرگ اهل سنت نیست بلکه تمامی اهل سنت به اهل بیت پیغمبر به دیده احترام می‌نگرد. جنگ صهیونیسم در پوشش وهابیت با جهان اسلام امر تازه‌ای نیست اما ابعاد آن هر روز روشن‌تر می‌گردد .

۱۲- فرصت هاودستاوردهای مبارزه باجریان تکفیری: دستاوردهای جبهه مقاومت در نبرد با تکفیری‌ها را باید دوگانه دید؛ اول، ناکام نمودن طرف مقابل در رسیدن به اهداف از قبل طراحی شده و دوم پیدایش فرصت‌های جدید. بدون تردید اگر فرصت‌های جدید

هم به وجود نمی‌آمد، ناکامی طرف مقابل به تنهایی پیروزی بزرگی محسوب می‌شد. اینکه ایران تحریم شده به علاوه عراق که آلوده به عقبه‌های حزب بعث و تکفیری است و سوریه بی‌تجربه و حزب‌الله بتوانند در مقابل جهان غرب و پول و سلاح قطر، امارات، عربستان، ترکیه و سعودی ایستادگی کنند و آنان را به عقب برانند و عمال آنان را نابود کنند، به تنهایی واجد ستودن و قدردانی است. پیروزی در جنگ نابرابر به مراتب از ارزش و اهمیت بیشتری برخوردار است. زیرساخت‌های سوریه و عراق تا حدودی نابود و هزار جوان در این مسیر قربانی شدند اما نتیجه‌ای عاید دشمن نشد و این به تنهایی پیروزی است. پس از هشت سال نبرد در عراق و سوریه دستاوردهای مهمی برای جبهه مقاومت به دست آمد که خشم غرب و صهیونیست‌ها نسبت به شروع روزهای اول درگیری بیشتر شده است و به تکاپو افتاده‌اند که چگونه با دستاوردهای جبهه مقاومت - که آن را دستاوردهای ایران می‌دانند- برخورد نمایند .

منابع

- ۱-۲-ادیان نت ۱۴۰۲/۱۰/۵، <https://www.adyannet.com/fa/news/27971>
- ۳- ابادیس ۱۴۰۲/۱۰/۵، <https://abadis.ir>
- ۴-۵-خبرگزاری ایسنا، ۱۴۰۲/۱۰/۵، <https://www.isna.ir/news/93052814567>
- ۶- ترجمیک، ۱۴۰۲/۱۰/۵، <https://tarjomic.com/dic>
- ۷-محمد رضا آگشته، تبیین و شناخت مبانی تفکر تکفیر در عقاید گروه های تکفیری، نشریه علوم و فنون نظامی سال سیزدهم پاییز ۱۳۹۶ شماره ۴۱ ص ۱۵۹ - ۱۸۱ .
- ۸- آیت الله مکارم شیرازی، وهابیت بر سر دو راهی، ناشر .
- ۹- آیت الله نجم الدین طبری. شناخت وهابیت. انتشارات دلیل و تنظیم حسن بلقان آبادی و محمد محسن طبری را با شمارگان ۵۰۰ نسخه، ۹۴۰ صفحه .
- ۱۰- سهیل احمدی، رساله دکتری، ریشه یابی فقهی پیدایش جریانات تکفیری در فقه مذاهب خمس و فرقه وهابیت .
- ۱۱- عبدالرضا عالی شاهی؛ هادی تاجیک؛ یونس فروزان، بررسی دلایل حضور گروهک تروریستی - تکفیری داعش در افغانستان بر اساس تئوری دومینوی ویلیام بولیت. انجمن ژئوپلتیک ایران، شماره ۴۵، بهار ۱۳۹۶، صفحه ۱۷۳ .
- ۱۲- میلوارد، آلن اس (۱۳۷۸)، «جنگ، اقتصاد و جامعه»، ترجمه سید حسین میرجلیلی، تهران: مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه امام حسین (علیه السلام)